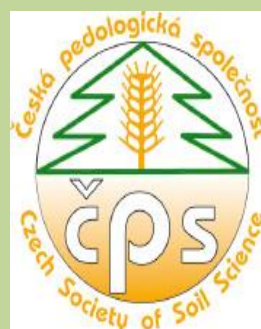

Odbor vodního hospodářství ČAZV
Odbor pedologie ČAZV
Český výbor ICID
Česká pedologická společnost
Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Informační listy

41

VÚMOP, v.v.i.

Říjen 2016 (ročník XXII)
Vydavatel VÚMOP, v.v.i.
Praha 5 - Zbraslav

Obsah

Úvod	3
doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D.	
Ministerstvo zemědělství ČR a Výstaviště České Budějovice a.s. udělily hlavní cenu 43. ročníku Mezinárodní výstavy Země živitelka 2016.....	4
Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy.....	5
Ing. Jan Vopravil, Ph.D., Ing. Jiří Hladík, Ph.D., Ing. Tomáš Khel, Ing. Marek Batysta, Ph.D.	
Nová legislativa v oblasti ochrany půd	8
doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D., Dr. Ing. Milan Sářka	
17. Pedologické dny 9. 9. – 11. 9. 2015 Deštné v Orlických horách	13
Dr. Ing. Milan Sářka	
Udělení ocenění Českou akademií zemědělských věd	15
doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D.	
<i>Vzpomínka za panem Ing. Jiřím Vášou, DrSc.</i>	<i>16</i>
prof. Ing. Alois Prax, CSc.	
Pedologické aktuality	18
prof. Ing. Alois Prax, CSc., doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D.	

Úvod

Vážení kolegové,

Uběhl již více než rok od vydání Informačních listů č. 40. Letos se k vydání 41. čísla dostáváme o něco později, protože tempo pracovních povinností ve stále se rozvíjejícím konkurenčním prostředí neposkytuje příliš času na povinnosti příjemnějšího charakteru, jako je právě příprava podkladů do Informačních listů. Jako v každém roce nás potkaly události pozitivní i smutné, k těm druhým nepochybně patří odchod zakladatele Informačních listů, pana Ing. Jiřího Váši, DrSc., který nás opustil v prosinci roku 2015. Ve vzpomínce nás s jeho životním přínosem seznámí pan profesor Alois Prax. K příjemným událostem se řadí úspěšné Pedologické dny, ocenění pracovníků Českou akademií zemědělských věd a nepochybně též jmenování nových docentů a doktorů v oborech spřízněných s problematikou půdy a vody. Dovolíme si všem popřát příjemný konec roku letošního a hodně pracovních a osobních úspěchů v roce 2017.

Radim Vácha

Ministerstvo zemědělství ČR a Výstaviště České Budějovice a.s. udělily hlavní cenu 43. ročníku Mezinárodní výstavy Země živitelka 2016

Zlatý klas 2016

pro Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.
za Půdoochranné pakety k sazečům brambor s protierozní úpravou
hrůbků a brázd

Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy

(druhé aktualizované vydání)

Zemědělská půda se v současnosti stává na jedné straně předmětem spekulativních nákupů investory, ale na druhé straně i odpovědných nákupů ze strany těch, kteří na ní hospodaří. S tímto zájmem zároveň jde ruku v ruce snaha o zvýšení pachtovného, někdy již nad míru ekonomiky daného pozemku. Jakoby se ze všeho vytratil ten hlavní fakt, že především jde o zemědělskou půdu samu, která je nenahraditelným a neobnovitelným přírodním zdrojem o který měli povinnost pečovat a zvelebovat její celé generace našich předků. Je na čase se opět vrátit k tomu pověstnému „gruntu“ a vnímat naši půdu z historického hlediska a s ohledem na budoucí generace hospodářů. Myslím, že k tomuto poznání došel již Antoine de Saint-Exupéry, když napsal, „Zemi nedědíme po předcích, nýbrž si ji jen vypůjčujeme od našich dětí.“ Proto se snažíme předložit metodiku, která dává návod jak se k půdě odpovědně chovat, minimálně tak odpovědně jako k jakémukoli jinému majetku, který je někým vlastněn.

Metodika je určena pro všechny, kteří hospodaří na zemědělské půdě, pro vlastníky, kteří půdu propachtovávají, bude navíc sloužit jako informace o stavu půdy v době uzavření pachtovní smlouvy. Vlastníci tak získají informaci o stavu jejich pozemků a po skončení pachtovní smlouvy bude možné vyhodnotit změny, které na pozemcích, resp. půdě nastaly. Pro pachtýře půdy bude popis jejího stavu určitou ochranou před možnými nářecími ze strany vlastníků půdy, že byl jejich majetek poškozen jeho nesprávným obhospodařováním.

Druhé vydání této metodiky obsahuje v příloze revidovanou vzorovou pachtovní smlouvu, která již agreguje dvouleté fungování první verze metodiky, jak z hlediska vlastníků tak i uživatelů zemědělské půdy. Slouží tedy jako velmi praktická pomůcka při uzavírání smluvního vztahu - pachtu. Stačí v podstatě doplnit osobní údaje, výši pachtovného, sankci a dobu, na kterou je smlouva uzavírána.

V České republice se hospodaří na více než 80 % pronajaté (propachtované) zemědělské půdy. Tento stav je i v rámci EU nestandardní. Mnohdy i právě toto je příčina špatného stavu a kvality zemědělských půd, kdy máme přes 50 % půdy ohroženo **vodní erozí**, 14 % **větrnou erozí**, 45 % půd je **utuženo**. Půdám chybí **organická hmota** a postupně se **okyselují**. Na druhou stranu je celá řada pachtýřů, kteří o jim svěřené pozemky pečují „jako by jim byly vlastní“. Ti naopak narážejí na problematiku dlouhodobých investic do půdy, kterou ale nevlastní a nemají tak jistotou, že se jim tyto investice vrátí. I z těchto důvodů byla vytvořena tato metodika, která pomáhá zlepšit vzájemné vztahy propachtovatele a pachtýře, a to v dlouhodobém horizontu.

Metodika popisuje postup a metody půdního průzkumu, který má za cíl základní popis stavu půdy na propachtovaném pozemku před a po skončení pachtu, přičemž závěry obou průzkumů by se neměly zásadním způsobem lišit. V případě, že došlo k poškození půdy a zásadnímu zhoršení půdních charakteristik, tak je nutný návrh nápravných opatření směřujících k uvedení půdy do původního stavu, nebo vyčíslení finanční kompenzace. A novým prvkem je i opak předchozího stavu, a to stav, kdy dojde ke zlepšení (zhodnocení)

půdních vlastností, potažmo pozemku, než měl na počátku pachtu. Tento pozitivní krok by měl být signálem pro vlastníka pozemku, že je mu o půdu dobře pečováno a měl by toho zohlednit v ceně pachtu pro další období, případně době jeho trvání (např. prodloužení).

Typ půdního průzkumu je volen podle požadavků vlastníka či pachtýře půdy a podmínek konkrétního pozemku. Lze provádět: **základní půdní průzkum** – popis stavu půdy, klasifikace a profilace půdy na předmětném pozemku, odběr směsných porušených půdních vzorků pro stanovení základních charakteristik půdy nebo **rozšířený půdní průzkum** – který zahrnuje další analýzy a specifické činnosti (penetrometrický průzkum, stanovení obsahu rizikových látek a prvků v půdě, popř. odběry neporušených půdních vzorků k určení fyzikálních vlastností půdy).

Základní půdní průzkum zahrnuje stanovení zrnitosti půdy, výměnné půdní reakce, kationtové výměnné kapacity a nasycenost sorpčního komplexu výměnnými bázemi. Dále se stanovuje obsah přijatelných živin, obsah oxidovatelného uhlíku (Cox) včetně jeho přepočtu na humus pomocí Welteho přepočtového koeficientu. Rozšířený půdní průzkum spočívá např. v odběru půdních vzorků do Kopeckého válečku, stanovení obsahu skeletu, rizikových prvků a rizikových látek.

Poškození pozemku utužením půdy - pojezdem za vysoké vlhkosti půdy

Průkazné negativní změny půdních vlastností bude nutné v nejkratším termínu odstranit, v opačném případě bude vyčíslena finanční kompenzace odvíjející se od nákladů nutných k uvedení půdy do stavu před uzavřením pachtovní smlouvy.

Udržování, či zlepšování vlastností pozemku - aplikace organických hnojiv

V případě zlepšení půdních a stanovištních charakteristik metodika doporučuje tento stav zohlednit ve výši pachtu pro další období, či jeho trvání, neboť vlastník má tímto jistotou, že se mu nesnižuje hodnota pozemku, ale naopak je jeho pozemek zhodnocován a stabilizován. V případě nedohody (ukončení pachtu) má v tomto případě pachtýř nárok na finanční vyrovnání za zhodnocení pozemku.

Za zhoršení, či zlepšení stavu pozemku, se považuje rozdíl v počátečních a koncových stavech u ukazatelů **větší než 20 %**. Toto platí i v případě změny jen jediného sledovaného parametru. Finanční vyčíslení v případě nedohody provede oprávněná osoba např. soudní znalec v oboru.

Závěr

První vydání metodiky je zcela rozebráno a ke stáhnutí je již jen na stránkách VÚMOP v.v.i. v elektronické formě. I z tohoto důvodu se připravila její nová, aktualizovaná forma, která Vám byla stručně představena. V ní je hlavní novinkou zohlednění dobrého hospodaření při výši pachtu apod. V současné metodice bylo hlavním cílem zabránění dalšímu poškozování a znehodnocování pozemku při nesprávném hospodaření. Ale vzhledem k tomu, že jsou v České republice i zemědělci, kteří se o půdu, kterou nevlastní, starají tak, jako by hospodařili na svém. Dodržují osevní postupy, dodávají organickou hmotu, zabraňují erozi, omezují negativní chemické látky, podporují půdní život apod. Mezi nimi je hodně ekologických zemědělců, ale i těch konvenčních. Podstatou je osobní přístup, případně i zkušenost, že půda vnesenou péčí následně vrátí v bohaté a kvalitní úrodě. I z těchto důvodů nová verze metodiky řeší a kvantifikuje parametry půdy, kdy došlo k prokazatelnému zhodnocení pozemku. A nezávaznou formou doporučuje vlastníkům, aby v těchto případech pokračovali s uvedenými pachtýři ve smluvním vztahu, včetně možnosti zohlednění v ceně pachtu. Tím by se metodika určená pro pachtovní smlouvy stala i motivační složkou hospodaření na půdě a byla by jedním z nástrojů automatické ochrany půdy a pozemků v České republice.

Jan Vopravil, Jiří Hladík, Tomáš Khel, Marek Batysta

Nová legislativa v oblasti ochrany půd

V roce 2016 nabyla účinnosti nová vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 153/2016 Sb., o stanovení podrobnosti kvality zemědělské půdy a o změně vyhlášky č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu. Byly tak nahrazeny dosavadní maximálně přípustné obsahy rizikových prvků a perzistentních organických polutantů v zemědělských půdách ČR, uvedené ve vyhlášce č. 13/1994 Sb. Na tuto legislativní změnu jsme dlouho čekali. Původně navržená verze novelizace vyhlášky byla předložena již v roce 2002 a vycházela ze stále více se prosazující filozofie víceetapových limitních hodnot, nejčastěji udávaných jako A, B a C, kde zpravidla limit A je úroveň požadových hodnot, limit B je úroveň definovaného rizika (např. přestup kontaminantů do rostlin) a limit C je úroveň remediačního (asanačního) limitu. Zde je třeba vyzdvihnout přínos prof. RNDr. Jana Němečka, DrSc. a Ing. Elišky Podlešákové, CSc., kteří tuto filozofii u nás začali prosazovat a bez jejichž experimentálních prací by nebyl návrh realizovatelný. Návrh konkrétních hodnot byl již uveden v první verzi návrhu novelizace (Sánka, M., Němeček, J., Podlešáková, E., Vácha, R., Beneš, S. (2002): Vypracování kritických hodnot obsahů rizikových prvků a organických cizorodých látek v půdě a jejich příjem rostlinami z hlediska ochrany kvality a kvantity zemědělské produkce).

Tento návrh novelizace vyhlášky zahrnoval první dva stupně, pojmenované jako preventivní limit a indikační limit. Preventivní limit byl odvozen od požadových hodnot rizikových prvků a POP v našich zemědělských půdách, indikační limit pak zohledňoval přestup rizikových prvků z půdy do zemědělských plodin, dodatečně pak byly zařazeny indikační limity pro přímé ohrožení lidského zdraví kontaminovanou půdou. Od původního návrhu k vlastní realizaci změny legislativy uplynulo dlouhých 14 roků. Nakonec, byl kompletní návrh novelizace vyhlášky přijat do legislativního procesu a po dílčích úpravách použit ve vyhlášce Ministerstva životního prostředí č. 153/2016 Sb.

Preventivní hodnoty prezentují tzv. požadové hodnoty rizikových prvků a POP v našich zemědělských půdách. Ty byly odvozeny statisticky a v případě rizikových prvků (tabulka 1) jsou dány jejich přirozenými obsahy v půdotvorných substrátech a připočtenou průměrnou rozptýlenou antropogenní zátěží (mokrou a suchou depozicí). V případě POP (tabulka 2) jsou dány de-facto pouze její průměrnou rozptýlenou antropogenní zátěží.

Tabulka 1. Preventivní hodnoty rizikových prvků dle vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb.

Kategorie půd	Preventivní hodnota (mg/kg sušiny)											
	As	Be	Cd	Co	Cr	Cu	Hg	Mn	Ni	Pb	V	Zn
Normální půdy ¹⁾	20	2.0	0.5	30	90	60	0,3	1200	50	60	130	120
Lehké půdy ²⁾	15	1.5	0.4	20	55	45	0,3	1000	45	55	120	105

Tabulka 2. Preventivní hodnoty rizikových látek dle vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb.

Preventivní hodnota (mg/kg sušiny)	
Polycyklické aromatické uhlovodíky	
Σ PAU ¹⁾	1.0
Chlorované uhlovodíky	
Σ PCB ²⁾	0,02
Σ DDT ³⁾	0,075
HCB ⁴⁾	0,02
HCH ⁴⁾ ($\Sigma \alpha+\beta+\gamma$)	0,01
PCDDs/Fs ^{4,5)}	1.0*
Ropné znečištění	
Uhlovodíky C10 – C40 ⁴⁾	100

¹⁾ Σ PAHS – polycyklické aromatické uhlovodíky (anthracen, benzo(a)anthracen, benzo(b)fluoranthén, benzo(k)fluoranthén, benzo(a)pyren, benzo(ghi)perylene, fenantren, fluoranten, chrysen, indeno(1,2,3-cd)pyren, naftalen, pyren)

²⁾ Σ PCB kongenerů – 28+52+101+118+138+153+180

³⁾ Σ DDT, DDE, DDD

⁴⁾HCB, HCH ($\Sigma \alpha+\beta+\gamma$), PCDD/F a uhlovodíky C10-C40 se analyzují pouze při důvodném podezření z jejich výskytu (např. předchozí znečištění půdy z výroby)

⁵⁾Hodnota mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ PCDD/F (ng/kg sušiny)

Z hlediska interpretace překročení preventivního limitu, stanoveného vyhláškou je postupováno v souladu se zákonem č. 41/2015 Sb. tak, že je zakázána aplikace kalů ČOV a sedimentů na zemědělskou půdu.

Indikační hodnoty byly stanoveny v případě rizikových prvků jako hodnoty indikující možné překročení kritické zátěže jejich obsahů v rostlinách (plodinách) z pohledu přestupu do potravního řetězce (zvýšená zátěž potravních řetězců) a omezení růstu rostlin (fytotoxické působení rizikových prvků v rostlinách omezující tvorbu výnosu zemědělských plodin). Hodnoty byly odvozeny z nádobových a terénních experimentů, při použití vícerozměrných statistických metod, které hodnotily závislost mobility rizikových prvků na vybraných půdních vlastnostech a jejich přestup do několika testovacích rostlin Indikační limit je založen na porovnání celkových (výluh v lučavce královské) a mobilních (výluh v 1M NH₄NO₃) forem rizikových prvků v půdě. Jako cílové hodnoty byly využity kritické obsahy v rostlinách,

stanovené krmivářskými a potravinářskými normami (ohrožení potravního řetězce) a kritické hodnoty fytotoxicity (omezení tvorby výnosu). Celková koncepce indikačních limitů je tak relativně složitá, protože je založena na porovnání dvou typů výluhů a v případě prvků s vysokou závislostí jejich mobility na pH (Cd, Ni, Cu) přistupuje navíc členění dle pH půdy. Vyhodnocení je tak náročnější, než v případě bývalého znění vyhlášky č. 13/1994 Sb., rovněž interpretace není jednoznačná, protože překročení indikačního limitu znamená statisticky pravděpodobné překročení kritických obsahů v rostlinách (různé druhy rostlin přijímají rizikové prvky s různou intenzitou) a je třeba následně provést testování na konkrétních plodinách, které se na daném pozemku pěstují. Kromě toho přistupuje opatření omezující používání těch typů hnojiv, ve kterých je daný rizikový prvek obsažen ve vysokých koncentracích (např. fosforečná hnojiva s obsahem P₂O₅ 5% a více na půdách s nadlimitním obsahem Cd). Hodnoty indikačních limitů ohrožení kvality plodin (ohrožení potravního řetězce) jsou uvedeny v tabulce 3, hodnoty indikačních limitů ohrožení tvorby výnosů jsou uvedeny v tabulce 4.

Jak bylo uvedeno výše, byly vypracovány rovněž indikační limity přímého ohrožení lidského zdraví a zvířat inhalačním, perorální a dermálním příjmem kontaminovaných částic půdy při pohybu na zatížených plochách (především u zemědělců při polních pracích a zvířat na pastvě). Limity se týkají vybraných perzistentních organických polutantů a významných zootoxicky působících rizikových prvků (As, Cd, Pb, Hg). V případě překročení těchto indikačních limitů musí být na pozemku provedena riziková analýza, respektive následná opatření (zatravnění pozemku, vyjmutí ze ZPF). Intenzita kontaminace je vysoká, nelze ji však vyloučit (zejména v případě POP) například v záplavových zónách po povodních. Hodnoty indikačních limitů přímého ohrožení lidského zdraví pro rizikové prvky jsou uvedeny v tabulce 5, pro POP v tabulce 6.

Tabulka 3. Indikační hodnoty, při jejichž překročení může být ohrožena zdravotní nezávadnost potravin nebo krmiv (mg/kg sušiny) dle vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb.

Prvek	Struktura	pH/CaCl ₂	Indikační hodnota (mg/kg)	
			Aqua regia	1mol/L NH ₄ NO ₃
As	-	-	-	1.0
Cd		≤ 6.5	1.5	-
	Běžné půdy	> 6.5	2.0	0.1
	Lehké půdy	> 6.5	2.0	0.04
Ni		≤ 6.5	150	-
		> 6.5	200	-
		-	-	1.0
Pb		-	300	1.5
Tl		-	10	0.2
Hg ¹⁾		-	1.5	-

¹⁾Celkový obsah

Tabulka 4. Indikační hodnoty, při jejichž překročení může být podezření z ohrožení růstu rostlin a produkční funkce půdy (mg/kg sušiny) dle vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb.

Prvek	Struktura	pH/CaCl ₂	Indikační hodnota (mg/kg)	
			Aqua regia	1mol/L NH ₄ NO ₃
Cu		<5	150	-
		5 – 6.5	200	-
		> 6,5	300	-
		-	-	1.0
Ni		≤ 6.5	150	-
		> 6,5	200	-
		-	-	1.0
Zn			400	-
			-	20

Tabulka 5. Indikační hodnoty rizikových prvků, při jejichž překročení může být ohroženo zdraví lidí a zvířat (mg/kg sušiny) dle vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb.

Prvek	Indikační hodnota (mg/kg)
As	40
Cd	20
Hg ¹⁾	20
Pb	400

¹⁾Celkový obsah

Tabulka 6. Indikační hodnoty rizikových látek, při jejichž překročení může být ohroženo zdraví lidí a zvířat (mg/kg sušiny) dle vyhlášky MŽP č. 153/2016 Sb.

Sloučenina	Indikační limit (mg/kg)
Σ PAU ¹⁾	30
Benzo(a)pyren	0.5
Σ PCB ²⁾	1.5
Σ DDT ³⁾	8.0
HCB	1
HCH (Σ α+β+γ)	1
PCDDs/Fs ⁴⁾	100 ⁵⁾

¹⁾Σ PAHS – polycyclické aromatické uhlovodíky (anthracen, benzo(a)anthracen, benzo(b)fluoranthén, benzo(k)fluoranthén, benzo(a)pyren, benzo(ghi)perylene, fenantren, fluoranten, chrysen, indeno(1,2,3-cd)pyren, naftalen, pyren)

²⁾Σ PCB kongenerů – 28+52+101+118+138+153+180

³⁾Σ DDT, DDE, DDD

⁴⁾Hodnota mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ PCDD/F (ng/kg sušiny)

⁵⁾(ng/kg sušiny)

Příprava materiálů pro vlastní vyhlášku nebyla jednoduchá, jako každý legislativní předpis bylo nutné vypořádat připomínky a provést určité dílčí úpravy. Tyto kompromisy přece jen v určité míře vedly dle našeho názoru ke snížení kvality předpisu, zejména se to týká redukce členění mobility Cd na hodnotě pH u indikačního limitu přestupu prvků do rostlin, kde původní verze počítala s podrobnějším členěním. Zde navíc došlo k malé formální chybě v členění tabulky. Přes tyto dílčí problémy, které se jistě časem upraví, je nová vyhláška moderním přístupem k ochraně půdy v oblasti kontaminací, její praktický dopad do praxe však bude prověřen až v následujících letech.

Radim Vácha, Milan Sářka

17. Pedologické dny 9. 9. – 11. 9. 2015

Deštné v Orlických horách

Počítáno chronologií České pedologické společnosti, byla konference Pedologické dny v roce 2015 již 17 v pořadí. Místem pro konání konference byl zvolen Alfa resort v Deštném v Orlických horách. Konference byla výjimečná a významná tím, že byla konána v roce, který byl organizací OSN vyhlášen jako Mezinárodní rok půdy, ale zejména účasti ministra zemědělství Mariana Jurečky. V historii pedologických dnů to bylo teprve podruhé, první návštěvu ministra se podařilo zorganizovat v roce 1997 na Milovech - tehdy konferenci zahajoval Josef Lux.

Nosným tématem konference bylo "Česká a slovenská pedologie v Mezinárodním roce půdy", s cílem průřezově, přes obory, prezentovat nové poznatky české a slovenské pedologie, jejich využití v praxi a též možnosti informovanosti o půdě pro veřejnost. Tato dílčí témata byla také názvem jednotlivých odborných sekcí.

Konferenci zahájili předsedové obou společností, J. Sobocká a B. Šarapatka a současně pak moderovali úvodní blok, ve kterém vystoupili zástupci Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí a Státního pozemkového úřadu. Na závěr bloku připomenul Bořek Šarapatka svým příspěvkem výročí 150 let od narození významného českého pedologa, profesora Josefa Kopeckého. Dva odpolední bloky prvního dne jednání byly věnovány tématu nových vědeckých poznatků české a slovenské pedologie a byly moderovány N. Pollákovou, R. Váchou, R. Kodešovou a J. Kobzou. Ministr zemědělství se sice nemohl zúčastnit vlastního jednání, přijel však na večerní besedu spojenou s večeří. Podle ohlasů účastníků všichni ocenili jeho přehled v problematice ochrany půdy, jenž se projevil v jeho projevu i v následné diskusi. Druhý den byl zahájen jednáním sekcí "informace o půdě pro odbornou i laickou veřejnost", kterou moderovali B. Ilavská a L. Borůvka. V dopoledním programu se ještě stihla komentovaná posterová sekce, moderovaná L. Pospíšilovou a J. Kozákem. Odpolední jednání pokračovalo sekcí "Využití moderních vědeckých poznatků v praxi" s moderováním G. Barančíkové, V. Hyblera, J. Sobocké a B. Šarapatky. Druhý den jednání byl zakončen společenským večerem.

Třetí den konference byl tradičně věnován exkurzi. Ta byla velmi pěkně připravená. V lesnické části jsme navštívili demonstrační objekt Velká Deštná a plochu monitoringu ICP Forest v Luisině údolí, v zemědělské části byla zastávka s půdním profilem na pozemku pokusné stanice VÚRV v Kostelci nad Orlicí.

Nepochybně byla konference další úspěšnou akcí pořádanou ve spolupráci obou pedologických společností.

Z konference byl vydán sborník příspěvků (editoři B. Šarapatka a M. Bednář), který je dostupný v elektronické verzi na stránkách ČPS.

Za organizační výbor

Milan Sářka

Udělení ocenění Českou akademií zemědělských věd

Tradiční ocenění významných pracovníků výzkumu Českou akademií zemědělských věd proběhlo v roce 2016 následovně:

Na Plénu ČAZV dne 8. 3. 2016 byly uděleny zlaté a stříbrné medaile a čestná členství.

Ocenění byli:

Doc. Ing. Karel Vrána, CSc., odbor vodního hospodářství – zlatá medaile

Ing. Pavel Novák, CSc., odbor pedologie – stříbrná medaile

Doc. Ing. Iva Čiháková, CSc., odbor vodního hospodářství – stříbrná medaile

Prof. Ing. Tomáš Kvítek, CSc., odbor vodního hospodářství – stříbrná medaile

Prof. Ing. František Toman, CSc., odbor vodního hospodářství – stříbrná medaile

Prof. Ing. Miloslav Janeček, DrSc., odbor pedologie – čestné členství

Na Radě ČAZV dne 3. 5. 2016 byly uděleny bronzové medaile a čestná uznání.

Ocenění byli:

Ing. Karel Voplakal, CSc., odbor pedologie – bronzová medaile

Prof. Ing. Pavel Jeníček, CSc., odbor vodního hospodářství – bronzová medaile

Ing. Václav Pondělíček, odbor vodního hospodářství – bronzová medaile

RNDr. Anna Žigová, CSc., odbor pedologie – čestné uznání

Ing. Jiří Jandák, CSc., odbor pedologie – čestné uznání

Všem oceněným srdečně gratulujeme a přejeme mnoho dalších pracovních úspěchů a osobní spokojenosti.

Radim Vácha

Vzpomínka za panem Ing. Jiřím Vášou, DrSc.

Dne 2. 12. 2015 naše řady opustil význačný představitel oboru vodního hospodářství a hydrologie pan Ing. Jiří Váša, DrSc. Zůstala po něm nesmazatelná stopa nejen jako po vynikajícím odborníkovi svého oboru, ale také jako po všestranně vzdělaném, kulturně i sportovně založeném „dobrém člověku, který mezi námi žil“, a který dokázal v politicky značně nevyrovnané době čestně pracovat i žít. Ke konci svého života sám docela podrobně popsal jak žil a pracoval, co prožil a jak se vyrovnával s úspěchy i prohrami ve svém životě. Vybranou část nám pro tuto vzpomínku ochotně poskytla paní Iva Vášová, za což ji děkujeme.

Jiří Váša se narodil 1. 2. 1927 v Praze – Vršovicích, jeho otec byl grafik a matka v domácnosti. Jiří vzpomíná na příznivé životní období v době první republiky, výchovu dětí k vlastenectví i svobodě a to jak doma, tak ve škole. To vše přerušila 2. světová válka s obdobím Protektorátu. Po maturitě na gymnáziu v roce 1946 začal studovat na ČVUT v Praze, kde posléze nastoupil na Ústav pedologie jako pomocná vědecká síla a pomáhal obnovovat válkou poničenou pedologickou laboratoř (Na Moráni) po prof. Josefu Kopeckém. Vděčně vzpomíná na šťastný osud, že se mohl celý pracovní život věnovat problematice půdy a vody. V letech 1949 – 1951 byl asistentem na Ústavu vodohospodářské pedologie a klimatologie, poté následovala (1951 – 1954) vědecká aspirantura na Katedře meliorací ČVUT. Kandidátskou práci obhájil 24. 1. 1958. Od 1. 10. 1954 nastoupil jako výzkumný pracovník do VÚV v Praze, kde se plně soustředil na vědní obor hydrologii. Šedesátá a sedmdesátá léta prožil soustředěn na intenzivní výzkumnou činnost v oboru, kde jeho pracoviště bylo narušováno častými delimitacemi a změnami, hlavně ve vedení ústavu. Tyto změny znamenaly občas navíc další úkoly související s organizační činností, kterými byl pověřován. Zde je nutné připomenout, že kromě rodinných povinností věnoval se již od mládí aktivní sportovní činnosti ve Spartě a to lehké atletice, ve které vynikal. Aktivní znalost čtyř jazyků mu později jako tlumočnickovi zajistila možnost výjezdů se sportovci Sparty do zahraničí. Příznivější situace nastala i v oboru vodního hospodářství a Jiří Váša, jako člen delegace ČSSR, se účastnil v roce 1964 velké konference UNESCO v Paříži. Na léta 1965 až 1974 byla vyhlášena Mezinárodní hydrologická dekáda a předsedou čs. národního výboru pro MHD se stal prof. Dub z Bratislavy. Jiří Váša byl členem výboru pro hydrologii a bylo mu svěřeno informační středisko pro tuto oblast a musel vydávat Informační zpravodaj. Po odchodu doc. Němce do zahraničí se místo něj stal místopředsedou čs. výboru pro hydrologii a **byl také zvolen jako zástupce Československa do byra Mezivládní rady Mezinárodního hydrologického programu.** Často pak jezdil do Paříže a získával tak informace a přehled o dění v oboru hydrologie ve světě. Přes velké pracovní zatížení rozhodl se v osmdesátých letech zpracovat soubor svých prací o půdní vodě, hydrologické bilanci včetně zpracovaných terénních měření a předložit vše komisi pro získání vědecké hodnosti DrSc., což se uskutečnilo v roce 1984. Od 1. 9. 1985 byl jmenován vědeckým tajemníkem ústavu a v této funkci působil do roku 1988. K 1. 1. 1990 odešel do starobního důchodu a odstěhoval se s manželkou do svého domu v Čisovicích. Místní pan starosta poznal, že tak aktivního, odborně zdatného a životními zkušenostmi nabitého člověka lze využít ve prospěch obce a případně i regionu. To se stalo a Jiří Váša působil řadu let ve Svazku obcí

v mikroregionu Mníšecka a zabýval se programem rozvoje obcí. Dosáhl v této činnosti řady úspěchů.

Při tom všem nepřerušil své styky s vedením VÚMOP ve Zbraslavi a dohodl tam vydávání tzv. Informačních listů, původně pro odbor pedologie a meliorací ČSAV, později od čísla 7 (1997) pro Český výbor ICID a Českou pedologickou společnost a od roku 1999 i odbor vodního hospodářství ČSAV. Jiří Váša byl dlouhá léta předsedou redakční rady IL, které vycházely pravidelně 2x ročně. S přípravou Informačních listů pro tisk mu byla velkou pomocnicí paní Iva Vášová, které patří také velký dík. Je nesnadné v tak malém prostoru popsat vše, co Jiří Váša pro svůj obor, pro své přátele a pro rodinu a své okolí vykonal. Byl to mimořádně nadaný, nápady hýřící, všestranně vzdělaný, milý a skromný člověk, na kterého nelze zapomenout.

prof. Ing. Alois Prax, CSc.

Pedologické aktuality

Na Vědecké radě AF Mendelu v Brně proběhlo dne 25. 1. 2016 úspěšně habilitační řízení paní Ing. Jany Podhrázké, Ph.D. Téma její habilitační práce bylo: *„Ochrana půdy a vody opatřeními pozemkových úprav“*. Habilitována je pro obor Aplikovaná a krajinná ekologie.

Na Vědecké radě FAPPZ ČZU v Praze proběhlo dne 20. 4. 2016 habilitační řízení pana Ing. Víta Penížka, Ph.D. Téma habilitační práce bylo *„Využití dat tradičního půdního průzkumu metodami digitálního mapování“*. Kolega Penížek byl jmenován docentem pedologie.

V oboru Aplikovaná a krajinná ekologie se také úspěšně habilitovala paní Ing. Hana Středová, Ph.D. Habilitační řízení proběhlo na AF Mendelu dne 25. 4. 2016 a téma práce bylo: *„Krajina a klima ve vzájemných souvislostech“*.

Na AF Mendelu v Brně obhájila dne 19. 5. 2016 svoji disertační práci paní Ing. Marie Svozilová. Téma disertační práce bylo: *„Agroekologické hodnocení vlivu organického hnojení travních porostů na půdní vlastnosti“*. Doktorandské studium proběhlo na Ústavu agrochemie, půdoznalství, mikrobiologie a výživy rostlin pod vedením pana Ing. Jiřího Jandáka, CSc.

Na FAPPZ ČZU v Praze proběhla dne 27. 9. 2016 úspěšná obhajoba disertační práce pana Ing. Christophera Ashe na téma: *„The behaviour and fate of potentially toxic elements of anthropogenic origin in the environment, as influenced by soil properties and various leaching solvents“*. Školitelem byl pan prof. Dr. Ing. Luboš Borůvka.

Alois Prax, Radim Vácha

Informační listy 41

připravila redakční rada ve složení
doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D. (předseda)

prof. Ing. Radka Kodešová, CSc., Ing. Anna Sobotková, doc. Ing. Vít Penížek, Ph.D.,
doc. Ing. Eduard Pokorný, Ph.D., RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., Ing. Mojmír
Soukup, CSc., prof. Ing. Jan Váchal, CSc., Ing. Jan Vopravil, Ph.D.

Vychází pro vnitřní potřebu členů Odboru vodního hospodářství a Odboru pedologie ČAZV,
Českého výboru mezinárodní komise pro závlahy a odvodnění
a České pedologické společnosti.

Adresa redakce: VÚMOP, v.v.i., Žabovřeská 250, 156 27 Praha 5 - Zbraslav